

Onko miesten ja naisten arvoeroilla vaikutusta syntyvyyteen?

Haastattelussa Väestöliiton johtava asiantuntija ja psykoterapeutti Heli Vaaranen

Toimittaja Emmi Honkaniemi: Väestöliiton johtava asiantuntija ja psykoterapeutti Heli Vaaranen, millaisia arvoeroja suomalaisilla miehillä ja naisilla on?

Heli Vaaranen: No tänä päivänä aika jänniä arvoeroja. Nuorissa miehissä näkyy sellaista uuskonservatiivisuutta sillä tavalla, että he haikailevat niiden aikojen perään, kun mies pystyi yhdellä palkalla elättämään perheen. Ja kun perhe todella oli hyvin kotikeskeinen ja perhe-elämä oli traditionaalista. Kuulen sellaisia ääniä aika paljon, että haikaillaan semmoisen hyvän vanhan elämänmallin perään. Naisilla taas on aivan toisenlainen uuskonservatismi. Nainen haikailee parisuhteen perään, jossa mies olisi elättäjä, ja että nainen voisi saada sosiaaliturvan ja ja tämän nykyään hyvin muodikkaan vaurauden ihmissuhteen kautta. Mielestäni tämä (ajatus) tulee ainakin naisille hyvin voimakkaasti Tiktok-maailmasta. Ja nyt täytyy korostaa sitä, että kaikki nuoret naiset eivät ajattele näin, mutta kun kysytään niitä arvoeroja, niin tietyt arvot pistävät silmään. En osaa sanoa, kuinka laaja ilmiö on, mutta huomaan sen palveluissani. Palvelen maksutta anonymisti nuoria aikuisia chateissa, ja siellä moni puhuu tunteistaan, ja tällaista olen havainnut.

Emmi Honkaniemi: Entä mistä arvojen jakautuminen sitten johtuu?

Heli Vaaranen: Hyvin monet asiat ovat trendejä. Eli arvot ei välttämättä enää siirry sukupolvelta toiselle, kasvatuksen tai koulun mukana, vaan ihan somesta omaksutaan näitä trendejä. Ja yksi trendi on, että naiset ja miehet ovat uuskonservatiivisia eri tavoin. Kun tuen nuoria aikuisia deittailun ongelmassa, esiin nousee se, että miehet hakevat sitä kivaa naapurintyttöä. Ja se ei ole naisille lainkaan trendikäs tapa olla. Nuorten naisten ihanne on tänä päivänä olla esimerkiksi kuin Kim Kardashian ja hyvin pinnalliset arvot. Joten mies haaveilee yhdestä asiasta, mutta nainen aivan toisesta. Näen, että on vaikeaa muodostaa suhteita, kun ajatellaan näin eri tavoin.

Emmi Honkaniemi: Millä muilla elämän osa alueilla arvojen jakautuminen näkyy?

Heli Vaaranen: Se näkyy esimerkiksi seksissä. Nuoret naiset, joilla ei ole tiimalasivartaloa, ihannehoikkuutta tai tavattoman tuunattua ulkonäköä voivat hävetä itseään ja kokea seksuaalisesti suunnatonta estoisuutta. Tämä on yksi asia, mikä estää kohtaamisia ja suhteiden muodostumista. Näen aika suorankin syy-yhteyden siinä, miten some tuputtaa näitä ihannemuotoja ja -tapoja olla. Nuoret aikuiset, joilla ei ole kauhean vahvaa arvopohjaa, imaisevat kuin pesusienet somesta tulevat arvot ja uskovat, että tämä on se oikea tapa olla naisellinen, nainen tai seksuaalinen. Ja jos he eivät siihen pysty, sijalle tulee häpeä.

Emmi Honkaniemi: Entä voisiko sanoa, että sukupuolittuneet arvoerot ovat yksi syy syntyvyyden laskun Suomessa?

Heli Vaaranen: Syntyvyyden laskuun vaikuttavat muutkin arvot. Yksi niistä on itsekeskeinen kulttuuri ja nuoruuden pidentyminen, josta on puhuttu jo vuosikymmeniä. Mielestäni ihan viimeisinä parina vuosikymmenenä on voitu nähdä se, että miesten nuoruus pitenee enemmän kuin naisten. Eli naiset ovat kypsiä ja valmiita perheellistymiseen ehkä viisi tai kymmenenkin vuotta aikaisemmin kuin miehet. Tämä on sellainen arvoero, joka minusta vaikuttaa myös tähän perheellistymiseen.

Emmi Honkaniemi: Mistä nuoruuden pidentymisen erot johtuvat?

Heli Vaaranen: Ainakin viime vuosiin saakka olemme eläneet aika helppoa elämää tällaisessa individualistisessa kulttuurissa. Ja miehiin kohdistuu hyvin paljon odotuksia, ehkä jopa kohtuuttomasti. Ja kun he eivät pysty vastaamaan näihin odotuksiin, on hyvin helppoa valita se tie, että nuoruus pitenee. Että on vaikka tällainen tietokonepelejä pelaava ihminen, eikä ainakaan perheellistyvä ihminen tai ainakaan mikään sitoutuva ihminen. Että ei ainakaan halua jotain säännönmukaisuutta ja velvollisuuksia elämäänsä. Tämä on yksi suunta, johon miesten pidentynyt nuoruus on minun mielestäni menossa. Ja nainen tietenkin on tietoinen hedelmällisyytensä rajallisuudesta, jolloin hän rupeaa miettämään aikaisemmin näitä perheellistymisen kysymyksiä. Ja aika harvat haluavat tehdä yksin sen lapsen tai omaan sukuunsa. Halutaan siihen rinnalle kumppani, joka on myös puoliso. Mutta nämä miehet, jotka elävät pidennettyä nuoruutta pystyvät venyttämään tätä odottelu-aikaa viisi vuotta, seitsemän vuotta, 11 vuotta, ja silloin voi olla jo liian myöhäistä. Eli kyllä tässä aika isoista asioista puhutaan.

Emmi Honkaniemi: Entä miten arvojen yhtenevyyttä voitaisiin lisätä sukupuolten välillä?

Heli Vaaranen: Yleensä kun tulee riittävän kova kriisi, niin ihmiset palaavat yhteen ja etsivät selviytymiskeinoja yhdessä, ja kukaanhan meistä ei halua mitään kriisiä. En tiedä voiko myöskään ulkopuolelta vaatia tai pakottaa, että teidän arvojen pitää nyt yhdistyä, vaan tämä on nyt tämä maailma, jossa eletään. Näyttää siltä, että yhä vähenevä määrä nuoria aikuisia ottaa sen perheellistymisen vastuun kannettavakseen ja löytää ajoissa sen kumppanin, jonka kanssa on luottamusta ja rohkeutta lähteä perheen perustamiseen. Jos nousee sellainen trendi, että lastenteko on huippuuhomma, niin silloin niitä ruvetaan tekemään. Eli tässä on tällainen trendityhjiö tällä hetkellä. Se ei ole muodikasta tai houkuttelevaa. Se ei ole naisen aseman kannalta taloudellisestikaan hyvä vaihtoehto tai työpaikan säilymisen kannalta. Minulla on tällainen ennuste, että näillä mennään, kunnes trendi muuttuu.

Emmi Honkaniemi: Mainitsit aiemmin tuon sosiaalisen median, että sieltä moni saa polarisoivia ajatusmaailmoita. Voisiko tässä olla myös ratkaisu tähän yhtenäisyyteen?

Heli Vaaranen: Sometrendi voi muuttaa tämän suunnan ainakin hetkellisesti. Pidän kyllä hirveän hyvänä ehdotuksena, että annettaisiin taloudellisia houkuttimia. Se toimii heille, joille on jo löytynyt se kumppani. Mutta suuri pulma tässä on se, että sitoutumista parisuhteisiin ja perhevastuuseen harvoin tapahtuu ennen sitä kolmeakymppiä.